

ظهور هوش مصنوعی به معنای آغاز یک جهان جدید و تازه است

اگر بگوییم اوج‌گیری و ظهور هوش مصنوعی در زندگی بشر می‌تواند با یک انقلاب فکری بزرگ نیز همراه شود، در واقع بشریت نیاز به یک دگردیسی بزرگ را حس خواهد کرد.

اگر بگوییم اوج‌گیری و ظهور هوش مصنوعی در زندگی بشر می‌تواند با یک انقلاب فکری بزرگ نیز همراه شود، در واقع بشریت نیاز به یک دگردیسی بزرگ را حس خواهد کرد.

خبرگزاری مهر - گروه دین و اندیشه-سامان سفالگر: در طرح کلی تحقق تمدن نوین اسلامی توجه به تربیت انسان‌های تراز تمدنی و تولید فکر، بیش از پیش ضروری به نظر می‌رسد. به منظور تولید فکر، باید علوم تأثیرگذار در حوزه تمدن‌سازی مدنظر قرار گیرد. این علوم، همان علوم انسانی است که پایه حکمرانی محسوب می‌شود. در صدر توجه ما، علوم پیشبران تمدن‌سازی است که با توجه به ویژگی‌های هوش مصنوعی، می‌توانیم آن را از این قسم در نظر بگیریم. توجه به هوش مصنوعی، می‌تواند جهش فراوانی در حوزه تمدن‌سازی برای ما داشته باشد.

هوش مصنوعی، آن است که ماشین کاری کند که اگر انسان آن کار را انجام دهد، کار هوشمندانه تلقی شود و یا به عبارت دیگر ماشین، مثل انسان، منطقی فکر و عمل کند. در دهه ۵۰ میلادی، ابتدا هدف هوش مصنوعی این بود که انسان نما طراحی کند. اما وقتی دیدند ماشینی که تولید کرده‌اند، حداقل قابلیت‌های یک کودک را هم ندارد چون کودک دوساله تقریباً زبان طبیعی را متوجه می‌شود و صحبت می‌کند؛ اما ماشین این قابلیت‌ها را ندارد از این حرف، عقب نشینی کردند. پس، ماشینی که تا به امروز تولید شده، مثال به عنوان مترجم، قابلیت ابتدایی یک کودک را هم ندارد. بعد از این عقب‌نشینی، طراح‌های هوش مصنوعی گفتند، ما به دنبال تولید ماشین‌های هوشمند هستیم. دانشمندان در نهایت، به این ادعا رسیدند که می‌خواهیم ماشین حل مسئله تولید کنیم. بنابراین، سومین هدف تقلیل‌یافته حوزه هوش مصنوعی، حل مسئله شد. بر این اساس، اگر هوش مصنوعی در حل مسائل کمک کند، خیلی خوب است و کار بزرگی انجام داده است. [۱]

یکی از نمودها و مسائل مهم و محوری که جهان امروز با آن دست و پنجه نرم می‌کند، اوج‌گیری قابل توجه هوش مصنوعی و فناوری‌های مرتبط با آن است. گویی بشر در آستانه یک تغییر بزرگ است و بایستی خود را به نحو قابل توجهی برای آن آماده کند.

در این رابطه، بسیاری از صاحب‌نظران و تحلیلگران، دیدگاه‌های مختلفی را در مورد هوش مصنوعی و تأثیرات جدی و قابل توجه آن بر زندگی بشر مطرح و منتشر می‌کنند. در این میان، یکی از جلوه‌های عینی اثرگذاری هوش مصنوعی، بر اخلاق و فرهنگ و جنس اندیشه انسان‌ها است. موضوعی که عملاً از ظهور یک جهان‌گفتمان تازه و فضای جدید برای زندگی بشر خبر می‌دهد. از این رو، خبرگزاری مهر در گفتگو با مثنی عبدالله، نویسنده و تحلیلگر مالزیایی، به واکاوی چند سوال مهم و محوری در این رابطه پرداخته است. آنچه در ادامه می‌خوانید بخش نخست این گفتگو است:

*در سال‌های اخیر با اوج‌گیری قابل توجه پدیده هوش مصنوعی در جهان رو به رو بوده ایم. روندی که همچنان نیز ادامه دارد و تحلیل و تفسیرهای مختلفی با محوریت اثرگذاری این مساله بر سبک زندگی بشر و به طور کلی مسائل مرتبط با آن مطرح می‌شود. به نظر شما هوش مصنوعی چگونه می‌تواند فرهنگ بشری را تحت تأثیر قرار دهد؟

یکی از نکات مهمی که در صورت سوال شما نیز مطرح شد، اثرگذاری پدیده هوش مصنوعی بر سبک زندگی انسان‌ها است. این گزاره حقیقتاً درست است. در واقع، وقتی هوش مصنوعی در سبک زندگی انسان‌ها نفوذ کند و در شیوه اندیشیدن، کار کردن و طور کلی زیست آن‌ها اثرگذار باشد، این بدان معناست که این پدیده جدید بدون تردید حامل تبعات و پیامدهای فرهنگی نیز است.

البته که در هر دوره‌ای از پیشرفت‌های مهم تاریخ بشری نیز با رویدادی مشابه رو به رو بوده ایم. در حقیقت، تغییرات بزرگ با تغییر در سبک زندگی بشر و حتی جهان‌بینی انسان‌ها همراه هستند. اکنون شاهدیم که این نکته مطرح می‌شود که برخی مشاغل با ظهور پدیده هوش مصنوعی و امکانات آن، منقرض خواهند شد و از بین می‌روند. به عنوان مثال، گفته می‌شود که امکان دارد رانندگان خودروهای سنگین، شغل خود را با اتوماتیک شدن کامل خودروها از دست بدهند.

در حوزه هنر می‌بینیم که خیلی از تصورات و فضاهای سنتی بی‌معنی شده‌اند و مثلاً در زمینه موسیقی، صدای افراد تا حد زیادی از قابلیت تغییر برخوردار می‌شود و شاهدیم که صدای خوانندگان فوت شده روی آهنگ‌های جدید گذاشته می‌شود

در مورد طیف های گسترده ای از دیگر شغل ها نیز این موضوع قابل مشاهده است. مثلاً زمانی استودیوهای بزرگ و مجهزی برای ساخت صحنه های خاص و ویژه در فیلم های سینمایی مورد استفاده قرار می گرفتند با این حال، امکانات ساده هوش مصنوعی اکنون وضعیتی را در این حوزه ارائه می کنند که تا حد زیادی استفاده از این تجهیزات سنگین را بی اثر کرده است. جالب است که می بینیم مثلاً هنرمندانی نظیر تام هنکس می گویند که فناوری هوش مصنوعی کاری کرده که آن ها حتی پس از مرگشان نیز به بازی کردن در فیلم های سینمایی ادامه دهند. از این رو، هوش مصنوعی عملاً یک زیست تازه را برای بشریت به ارمغان آورده که حوزه های فرهنگی و هنری و اندیشه ای انسان ها را به نحوی جدی تحت تأثیر قرار می دهد.

*این فضای جدید با یک انقلاب فکری همراه است؟

به نظر می رسد که باید این طور باشد. اکنون به هر حوزه ای از زندگی بشر می نگریم می بینیم که ظهور هوش مصنوعی به معنای آغاز یک جهان جدید و تازه است. به عنوان مثال حوزه جنگاوری و نظامی را در نظر بگیرند. فناوری هوش مصنوعی موجب شده تا پدیده «ربات های قاتل / Killer Robots» مطرح شود.

این بدان معناست که ارزش سنتی نیروی انسانی در میدان های جنگ تا حد زیادی کاهش می یابد و ربات ها به سربازان جدیدی در میدان های جنگ تبدیل خواهند شد. در حوزه هنر می بینیم که خیلی از تصورات و فضاها سنتی بی معنی شده اند و مثلاً در زمینه موسیقی، صدای افراد تا حد زیادی از قابلیت تغییر برخوردار می شود و شاهدیم که صدای خوانندگان فوت شده روی آهنگ های جدید گذاشته می شود. نمودهای این مساله در حوزه سینما نیز کم نیست. در حوزه ارتباطات اجتماعی نیز با پدیده های جدیدی رو به رو هستیم.

گویی فناوری های هوش مصنوعی به مثابه یک موجود مستقل در حال نفوذ به زندگی انسان ها هستند و وقت زیادی را از زندگی آن ها می گیرند. هنوز سوژه فیلم «او/Her» را فراموش نکرده ایم که در قالب آن یک فرد عاشق سیستم رایانه خود و هوش مصنوعی حاکم بر آن می شود! از این رو، به هر جنبه ای که نگاه می کنیم، هوش مصنوعی ایجادکننده یک فضای تازه است. فضایی که تفکرات پیشین در آن حوزه ها را به کناری می نهد و الزامات تازه ای را طلب می کند.

از این رو، بیراه نیست اگر بگوییم اوج گیری و ظهور هوش مصنوعی در زندگی بشر می تواند با یک انقلاب فکری بزرگ نیز همراه شود. در واقع، بشریت نیاز به یک دگردیسی بزرگ را حس خواهد کرد.

*چرا عمده دیدگاه ها نسبت به پدیده هوش مصنوعی و اوج گیری آن در جهان کنونی منفی است؟

چون جنبه های منفی این موضوع خطرناک تر و جدی تر به نظر می رسند. در سال های اخیر، ظهور برخی از فناوری های هوش مصنوعی سبب شده اند تا نگرانی های جدی در مورد استفاده باند های تبهکار از آن ها ایجاد شود. به عنوان مثال، اینکه می بینیم فناوری های هوش مصنوعی می توانند زمینه را برای تقلید صدای افراد فراهم کنند حقیقتاً چالش زا است. تاکنون گزارش های مختلفی از این مساله منتشر شده که خلاف کاران از طریق این فناوری توانسته اند از انسان ها کلاهبرداری کنند.

گویی دیگر حتی پشت تلفن نیز این اطمینان وجود ندارد که آیا با کسی که در حال صحبت هستیم، دقیقاً همان فردی است که ما می شناسیم یا خیر، این هوش مصنوعی است و خلاف کاران به دنبال سوءاستفاده از ما هستند. البته این فقط یک نمونه و مثال در این حوزه است. با این همه، مساله اصلی که مایلیم به آن اشاره کنم این است که عرصه حکمرانی این حوزه جدید در زندگی بشر، بسیار عقب تر از ظهور آن و ورودش به زندگی بشر است. معادله ای که خود تهدید زا است و اکنون مساله حکمرانی این حوزه را به یک دغدغه جدی حتی در کشورهای پیشرفته دنیا تبدیل کرده است.

[۱] مقاله نقش هوش مصنوعی در پژوهش های علوم اسلامی و انسانی / rlm& ; محمدرضا حسینی آهنگر.